

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

7 юли 1992 година*

„Свободно движение на хора - Право на пребиваване на брачен партньор на гражданин на държава-членка, който се връща, за да се установи в своята държава на произход”

По дело C-370/90

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО от High Court of Justice (Queen's Bench Division) (Обединено кралство) в производството, висящо пред този съд между

The Queen

и

Immigration Appeal Tribunal и Surinder Singh,

ex parte: Secretary of State for the Home Department

относно тълкуването на член 52 от Договора за ЕИО и на Директива 73/148/ЕИО на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги (ОВ, 172, стр. 14),

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н R. Joliet, г-н F. A. Schockweiler, г-н F. Grévisse, г-н P. J. G. Kapteyn (председатели на състав), г-н G. F. Mancini, г-н C. N. Kakouris, г-н J. C. Moitinho de Almeida, г-н G. C. Rodríguez Iglesias, г-н M. Díez de Velasco, г-н M. Zuleeg, г-н J. L. Murray and г-н D. A. O. Edward, съдии,

генерален адвокат: г-н G. Tesauero,

секретар: г-н H. A. Ruehl, главен администратор,

след като изслуша устните становища на правителството на Обединеното кралство от г-ца Rosemary Caudwell, от Treasury Solicitor's Department в качеството на представител, подпомагана от г-н David Pannick, Barrister, на г-н Surinder Singh, от г-н Richard Plender, QC, от адвокатска колегия на Англия и Уелс и от г-н Nicholas Blake, Barrister, упълномощени от T. I. Clough and Co., solicitors; на Комисията на Европейските общности, от г-н António Casero правен съветник, и от г-н Nicholas Khan, член на нейната правна служба, в качеството на представители,

предвид доклада от съдебното заседание,

---

* Език на производството: английски.

след като изслуша устните становища на правителството на Обединеното кралство, за което се явява г-н John F. Collins, от Treasury Solicitor's Department, подпомаган от г-н Stephen Richards, Barrister, на г-н Surinder Singh и на Комисията на Европейските общности съдебното заседание от 24 март 1992 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено на съдебното заседание от 20 май 1992 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 19 октомври 1990 г., получено в Съда на 17 декември 1990 г., High Court of Justice (Queen's Bench Division) поставя по силата на член 177 от Договора за ЕИО преюдициален въпрос относно тълкуването на член 52 от Договора за ЕИО и на Директива 73/148/ЕИО на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги (ОВ 172, стр. 14, наричана по-нататък „Директива 73/148“).

2. Този въпрос възниква в рамките на спор между г-н Surinder Singh, индийски гражданин, и Secretary of State for the Home Department, който е взел решение да депортира г-н Singh от Обединеното кралство на 15 декември 1988 г.

3. Определението за препращане показва, че г-н Surinder Singh се е оженил за г-ца Rashpal Purewal – британска гражданка – на 29 октомври 1982 г. в Bradford (Обединено кралство). От 1983 г. до 1985 г. г-н и г-жа Singh работят във Федерална република Германия. В края на 1985 г. те се завръщат в Обединеното кралство, за да започнат да осъществяват търговска дейност.

4. През 1986 г. г-н Singh получава разрешение за временно пребиваване в Обединеното кралство като съпруг на британска гражданка. През м. юли 1987 г. срещу него е произнесено неокончателно съдебно определение (decree nisi) за развод по дело, заведено от неговата съпруга. Заради това определение британските власти намаляват срока на неговото разрешение за престой и отказали да предоставят разрешение за безсрочен престой като съпруг на британска гражданка.

5. Г-н Singh пребивава законно в Обединеното кралство до 23 май 1988 г. – дата, на която той оттегля административната жалба, която е подал срещу решението, с което се отказва разрешение за безсрочен престой. След тази дата той пребивава в Обединеното кралство без разрешение.

6. Заповедта за депортиране, издадена на 15 декември 1988 г., е основана на раздел 3, параграф 5, буква а) от Immigration Act 1971 (Закон за имиграцията от 1971 г.), който се отнася за чуждестранни граждани, които продължават незаконосъобразно своето пребиваване в Обединеното кралство.

7. На 17 февруари 1989 г. е произнесено окончателното съдебно решение (decree absolute), което постановява развода между г-н и г-жа Singh.

8. Подадената до Adjudicator жалба срещу решението от 15 декември 1988 г. е отхвърлена на 3 март 1989 г. С Решение от 17 август 1989 г. Immigration Appeal Tribunal уважава жалбата на г-н Singh срещу решението на Adjudicator на основание, че той има „произтичащо от правото на Общността право като съпруг на британска гражданка, която от своя страна има произтичащо от правото на Общността право да осъществява търговска дейност в тази държава.”

9. След като получава жалба от Secretary of State for the Home Department за „judicial review” (съдебен преглед на административен акт) на това решение, High Court of Justice (Queen’s Bench Division) поставя на Съда следния въпрос

„Когато омъжена жена, гражданка на държава-членка, упражнява произтичащи от Договора права в друга държава-членка, като работи там и влиза и остава да пребивава в държавата-членка, на която е гражданка, за да развива търговска дейност заедно със своя съпруг, член 52 от Римския договор и Директива 73/148 на Съвета от 21 май 1973 г. оправомощават ли нейния съпруг (който не е гражданин на Общността) да влезе и да пребивава в тази държава-членка заедно с своята съпруга?”

10. За по-широко изложение на фактите на спора по главното производство, на въпросната правна уредба на Общността, хода на производството, както и на представените пред Съда писмени становища се прави препратка към доклада от съдебното заседание. По-нататък тези елементи от преписката се упоменават единствено в необходимата степен по преценка на Съда.

11. Постановеният от препращащия съд въпрос касае въпроса дали член 52 от Договора и Директива 73/148, трябва да бъдат тълкувани в смисъл, че задължават държава-членка да даде разрешение за влизане и пребиваване на нейна територията на съпруга – независимо от неговото гражданство – на гражданин на тази държава-членка, който е отишъл заедно с този съпруг в друга държава-членка, за да упражнява там дейност като наето лице, по смисъла на член 48 от Договора, и се завръща, за да се установи, по смисъла на член 52 от Договора, на територията на държавата, гражданството на която има.

12. Трябва също така да бъде отбелязано, че фиктивният характер на брака на г-н и г-жа Singh не е потвърден. При все това, въпреки че бракът е разтрогнат с окончателното съдебно решение за развод, произнесено през 1989 г., това не касае постановения преюдициален въпрос, който се отнася до същността на правото на пребиваване на въпросното лице за периода преди датата на съдебното решение.

13. Г-н Singh и Комисията твърдят, че гражданин на държава-членка, който се завръща, с цел да се установи в тази държава, след като е упражнявал икономическа дейност в друга държава-членка, е в същото положение, като гражданин на друга държава-членка, който идва, с цел да се установи в тази държава. Според тях той трябва да бъде третиран по същия начин, съгласно забраната на дискриминацията, залегнала в член 7 от Договора и по тази причина той може да се позове на член 52 от Договора – по-специално във връзка с правото на пребиваване на неговия брачен партньор, когато последният не е гражданин на държава-членка.

14. Правителството на Обединеното кралство, от друга страна, твърди, че гражданин на Общността, който се завръща, за да се установи в своята държава на произход, не е в положение, сравнимо с това на граждани на други държави-членки, защото той влиза и пребивава в тази страна не по силата на правото на Общността, а на националното право. По тази причина член 52 от Договора и Директива 73/148 не са приложими спрямо него. Правителството на Обединеното кралство твърди още, че прилагането на правото на Общността спрямо гражданин, който се връща, с цел да се установи в своята държава на произход, има парадоксални последици, тъй като правото на Общността по-специално позволява той да бъде депортиран от тази страна, и поддържа, че предоставянето на право на пребиваване на брачния партньор увеличава риска от измами, свързани с фиктивни бракове.

15. В Решение от 7 юли 1976 г. по дело *Watson and Belmann*, 118/75, *Recueil*, стр. 1185, точка 16) Съдът поддържа, че членове 48 и 52 от Договора и Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2) и Директива 68/360/ЕИО на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване в рамките на Общността на работниците на държавите-членки и на техните семейства (ОВ L 257, стр. 13) и упоменатата по-горе Директива 73/148 утвърждават основния принцип, предвиден в член 3, буква в) от Договора, който гласи, че за целите, установени в член 2, дейността на Общността ще включва премахване на пречките пред свободното движение на хора между държавите-членки

16. Съдът също е постановил, в Решение от 7 юли 1988 г. по дело *Stanton*, 143/87 *Recueil*, стр. 3877, точка 13), че разпоредбите на Договора относно свободното движение на хора имат за цел да улеснят гражданите на Общността при упражняването на професионални дейности от всякакъв вид в рамките на Общността и да не допускат възможността за налагане на мерки, които поставят гражданите на Общността в по-неблагоприятно положение, когато те искат да упражняват икономическа дейност на територията на друга държава-членка.

17. За тази цел гражданите на държави-членки имат правото, което те извеждат по-специално от членове 48 и 52 от Договора, да влизат и да пребивават на територията на други държави-членки с цел осъществяване на икономическа дейност там, както е предвидено в тези разпоредби (вж., по-специално Решение от 8 април 1976 г. по дело *Royer*, 48/75, точка 31, *Recueil*, стр. 497 и Решение от 5 февруари 1991 г. по дело *Roux*, точка 9, C-363/89 *Recueil*, стр., I-273).

18. Разпоредбите на регламентите и директивите на Съвета относно свободното движение на наети или самостоятелно заети лица в рамките на Общността, по-специално член 10 от упоменатия по-горе Регламент № 1612/68, членове 1 и 4 от упоменатата по-горе Директива 68/360, и член 1, буква в) и член 4 от упоменатата по-горе Директива 73/148, определят, че държавите-членки трябва да предоставят на брачния партньор и на децата на такова лице права на пребиваване, равностойни на предоставените на самото лице.

19. Гражданин на държава-членка може да бъде възпрян да напусне своята държава на произход, с цел да осъществява дейност като наето или самостоятелно заето лице на територията на друга държава-членка, ако при неговото завръщане в държавата-

членка, на която е гражданин, с цел да осъществява там дейност като наето или самостоятелно заето лице, условията за неговото влизане и пребиваване не са поне равностойни на тези, с които той е разполагал по силата на Договора или на вторичното законодателство на територията на друга държава-членка.

20. По-специално, той ще бъде възпрян да направи това, и ако на неговият брачен партньор и деца не бъде разрешено да влязат и да пребивават на територията на държавата-членка на произход, при условия, поне равностойни на тези, които са предоставени от правото на Общността на територията на другата държава-членка.

21. От това следва, че гражданин на държава-членка, който заминава за друга държава-членка, с цел да работи там като наето или самостоятелно заето лице съгласно член 48 от Договора, и се завръща, с цел да се установи и да осъществява дейност като самостоятелно заето лице на територията на държава-членка, на която е гражданин, има правото съгласно член 52 от Договора да бъде придружен на територията на последната държава от своя брачен партньор – гражданин на трета страна – при същите условия, като предвидените в упоменатите по-горе Регламент № 1612/68, Директива 68/360 или Директива 73/148.

22. Несъмнено, както твърди правителството на Обединеното кралство, гражданин на държава-членка влиза и пребивава на територията на тази държава по силата на права, произтичащи от неговата националност, а не по силата на тези, предоставени от правото на Общността. По-специално, както е предвидено в член 3 от Четвърти протокол на Европейската конвенция за правата на човека, държава не може да изгони някой от своите граждани или да забрани на някой от своите граждани да влиза на нейната територия.

23. Този казус обаче е свързан не с правото съобразно националното законодателство, а с правата на движение и установяване, предоставени на гражданин на Общността от членове 48 и 52 от Договора. Тези права не могат да бъдат напълно ефективни, ако това лице бъде възпрепятствано да упражнява същите от пречки, създадени в неговата държава на произход пред влизането и пребиваването на неговия брачен партньор. В съответствие с това, когато гражданин на Общността, който е упражнил тези права, се завърне в своята страна на произход, неговият брачен партньор трябва да разполага поне със същите права за влизане и пребиваване, които са предоставени от правото на Общността, ако неговият брачен партньор реши да влезе или да пребивава в друга държава-членка. Независимо от това членове 48 и 52 от Договора не възпрепятстват държавите-членки да прилагат по отношение на чуждестранните брачни партньори на техните граждани по-благоприятни правила от тези, предвидени от правото на Общността.

24. По отношение на опасността от измама, изтъкната от правителството на Обединеното кралство, достатъчно е да отбележим, че съгласно установената практика на Съда (вж. по-специално Решение от 7 февруари 1979 г. по дело Knoors, точка 25, 115/78, Recueil, стр. и Решение от 3 октомври 1990 г. по дело , Vouchocha, точка 14, C-61/89, Recueil, стр. I-3551), условията, създадени с Договора, не могат да имат като ефект да позволяват на лицата, които се ползват от тях, да заобикалят прилагането на националното законодателство и да забраняват на държавите-членки да предприемат необходимите мерки за предотвратяване на подобна злоупотреба.

25. По тази причина отговорът на преюдициалния въпрос, трябва да бъде, че член 52 от Договора и Директива 73/148, трябва да се тълкуват в смисъл, че задължават държава-членка да предоставя разрешение за влизане и пребиваване на нейната територия на брачния партньор – независимо от неговото гражданство – на гражданин на тази държава, който заминава заедно с този брачен партньор в друга държава-членка, за да осъществява там дейност като наето лице, както е предвидено в член 48 от Договора, и се завръща, с цел да се установи, както е предвидено в член 52 от Договора, на територията на държавата, на която е гражданин. Брачният партньор трябва да се радва поне на същите права, които са предоставени на него от правото на Общността, ако неговият брачен партньор влиза и пребивава на територията на друга държава-членка.

По съдебните разноски

26. Разходите, направени от Комисията на Европейските общности, която е представила становище пред Съда, не подлежат за възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от High Court of Justice (Queen's Bench Division) с Определение от 19 октомври 1990 г. реши:

Член 52 от Договора и Директива 73/148/ЕИО на Съвета относно премахването на ограниченията за движение и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги, трябва да се тълкуват в смисъл, че задължават държава-членка да предоставя разрешение за влизане и пребиваване на нейната територия на брачния партньор – независимо от неговото гражданство – на гражданин на тази държава, който заминава заедно с този брачен партньор в друга държава-членка, за да осъществява там дейност като наето лице, както е предвидено в член 48 от Договора, и се завръща, с цел да се установи, както е предвидено в член 52 от Договора, на територията на държавата, на която е гражданин. Брачният партньор трябва да се радва поне на същите права, които са предоставени на него от правото на Общността, ако неговият брачен партньор влиза и пребивава на територията на друга държава-членка.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 7 юли 1992 година.

Подписи